

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА
СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИВЕЗЕННЯ КАПІТАЛУ**

Босненко В.Б., здобувач кафедри економічної безпеки Національної академії внутрішніх справ

Босненко В.Б. Світовий досвід державного регулювання вивезення капіталу

Стаття присвячена дослідженню зарубіжного досвіду державного регулювання вивезення капіталу з країни. Розкрито особливості державного регулювання вивезення капіталу з провідних країн світу. Показана тенденція на розширення права резидентів і зняття основних обмежень на операції, що здійснюються нерезидентами. Крім того, регулювання руху капіталу стало поступово забезпечуватися ринковим механізмом і інструментами грошово-кредитної політики.

Зазначено, що сьогодні в західноєвропейських країнах акцент у боротьбі з відтоком капіталу робиться на удосконаленні системи оподаткування, спрямованої на зниження податків і стимулювання вкладення капіталу в національну економіку; заходи протидії вивезенню капіталу замінюються створенням економічних умов для його функціонування всередині країни зокрема, стимулювання притоку інвестицій у реальний сектор, що сприяють зниженню обсягів вивезення капіталу.

Зроблено висновок, що, з досвіду багатьох розвинених країн, відомча роз'єднаність і відсутність координації усередині інституціональної структури валютного контролю створює невідконтрольні зони або викликає дублювання окремих заходів. У багатьох же країнах існує система єдиного державного фінансового контролю, і це ніде не розглядається як протиріччя ліберальної моделі ринкової економіки.

Ключові слова: валютні операції, механізм валютного регулювання, вивезення капіталу, державне регулювання вивезення капіталу, органи валютного контролю.

Босненко В.Б. Мировой опыт государственного регулирования вывоза капитала

Статья посвящена исследованию зарубежного опыта государственного регулирования вывоза капитала из страны. Раскрыты особенности государственного регулирования вывоза капитала из ведущих стран мира. Показана тенденция на расширение права резидентов и снятие основных ограничений на операции, осуществляемые нерезидентами. Кроме того, регулирование движения капитала стало постепенно обеспечиваться рыночным механизмом и инструментами денежно-кредитной политики.

Отмечено, что сегодня в западноевропейских странах акцент в борьбе с оттоком капитала делается на совершенствовании системы налогообложения, направленной на снижение налогов и стимулирование вложения капитала в национальную экономику; меры протидействия вывозу капитала заменяются созданием экономических условий для его функционирования внутри страны, в частности, стимулирование притока инвестиций в реальный сектор, способствуют снижению объемов вывоза капитала.

Сделан вывод, что, по опыту многих развитых стран, ведомственная разобщенность и отсутствие координации внутри институциональной структуры валютного контроля создает неподконтрольные зоны или вызывает дублирование отдельных мероприятий. Во многих же странах существует система единого государственного финансового контроля, и это нигде не рассматривается как противоречие либеральной модели рыночной экономики.

Ключевые слова: валютные операции, механизм валютного регулирования, отток капитала, государственное регулирование оттока капитала, органы валютного регулирования.

Bosnenko V. World experience of state regulation of capital outflow

To research experience, state regulation of foreign capital outflow from the country. The features of state regulation of the export of capital from the leading countries of the world. Shown a tendency to expand the rights of residents and removing basic restrictions on transactions by non-residents. In addition, regulation of capital flows has gradually ensured market mechanisms and instruments of monetary policy.

Noted that today in Western countries focus in the fight against capital flight is on improving the tax system, aimed at reducing taxes and encouraging investment in the national economy, measures against the export of capital are replaced by the creation of economic conditions for its operation in the country in particular, stimulate the flow of investment real sector, which help to reduce the volume of export of capital.

It is concluded that the experience of many countries, sectoral fragmentation and lack of coordination within the institutional structure of exchange controls creates or causes beyond the control zone of overlap of individual measures. In many countries, however, there is a single system of state financial control, and is never seen as a contradiction of liberal market economy model.

Keywords: foreign exchange, foreign exchange regulation mechanism, the export of capital, government regulation of the export of capital, foreign exchange control authorities.

Постановка проблеми. Для вітчизняних фахівців світовий досвід запобігання вивезенню капіталу стає предметом особливої уваги. Але використання цього досвіду для розвитку й удосконалення вітчизняного законодавства поки що недостатнє. Це пояснюється вкрай ліберальним характером сучасного законодавства провідних західних країн, за винятком нормативно-правових актів, спрямованих проти легалізації злочинних доходів.

Формування національних і міжнародних правових режимів по боротьбі з нелегальним вивезенням капіталу історично бере свій початок у боротьбі з незаконним обігом наркотиків. Подальший розвиток цих режимів проходив у розрізі розвитку як національного, так і міжнародного законодавства, спрямованого проти відмивання коштів.

У країнах ЄС криміналізація відмивання доходів відбулася в 1991 році з початком дії Директиви Ради Європи "Про запобігання використанню фінансових систем для "відмивання" коштів" (91/308/ЄЕС). Положення Директиви були включені не тільки в національні законодавства 12 країн ЄС, але й поширені в 1992 р. на весь Європейський економічний простір (додатково 6 європейських країн). Крім того, усі перераховані вище країни, а також Швейцарія, США, Канада, Японія й ряд інших співпрацюють у рамках ФАТФ (The Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF)) - спеціальної групи по застосуванню фінансових заходів для боротьби з відмиванням грошей. ФАТФ, створена в 1989 році, спочатку була боролася з обігом наркотиків. З тих пір ФАТФ розробила безліч різних рекомендацій для країн-учасниць по протидії відмиванню доходів.

У цей час міжнародні правові акти створюють правову основу взаємодії держав у сфері протидії легалізації доходів від злочинної діяльності і є основою для розвитку національного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних та зарубіжних авторів, що розглядають у своїх роботах різні аспекти вивезення капіталу, можна виділити А.С. Булатова, Ю.П. Гармасва, Д.Ю. Голубкова, Т.М. Григор'єва, А.Д. Дзадзамія, Н.М. Дмитрієву, Е.В. Добичіна, Д.В. Зам'ятіна, А.А. Здунова, Ю. Катасонова, О.Є. Користіна, А.Е. Косарева, Н.А. Лопашенко, В.П. Оболенського, В.А. Панова, Н.Ю. Таношеву, Т.А. Тишук, Н.Е.Черепненко й інших.

Проблема вивезення капіталу із країни знайшла відбиття в роботах закордонних економістів, таких, як Р.В. Бакер, Дж. Вайли, Дж. Вилліамсон, Р. Дорнбуш, М. Демплер, М. Дулли, Дж. Каддингтон і інших.

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду державного регулювання вивезення капіталу з країни.

Викладення основного матеріалу. Одним з інструментів для досягнення валютного регулювання донедавна слугувало обмеження операцій, пов'язаних з рухом капіталу. Так, у законодавствах країн Західної Європи й Америки основним засобом запобігання витоку капіталу було встановлення обмежень на його вивезення. Слід зазначити, що подібні обмеження знімалися поступово на шляху країн до вільного міжнародного ринку капіталів. І в самий останній момент скасовувалися саме обмеження на придбання фізичними особами цінних паперів іноземних емітентів. У США це відбулося в 1974 р., у західноєвропейських країнах - лише в 90-х роках. Тільки до цього часу уряди підраховували, що економічний розвиток їх держав досяг рівня, що дозволяє зняти деякі обмеження.

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Розвиток внутрішнього фінансового ринку провідних західноєвропейських країн, США і Японії, а також зміцнення зв'язків цих країн з міжнародними валютно-фінансовими інститутами привели до здійснення найважливіших форм грошово-кредитної політики й послаблення валютного контролю. У результаті цього, до теперішнього часу в цих країнах значно розширені права резидентів і зняті основні обмеження на операції, здійснювані нерезидентами. Таким чином, регулювання руху капіталу стало поступово забезпечуватися ринковим механізмом і інструментами грошово-кредитної політики [1].

Сьогодні в західноєвропейських країнах акцент у боротьбі з відтоком капіталу робиться на удосконаленні системи оподаткування, спрямованої на зниження податків і стимулювання вкладення капіталу в національну економіку. Таким чином, заходи протидії вивезенню капіталу замінюються створенням економічних умов для його функціонування всередині країни (наприклад, стимулювання притоку інвестицій у реальний сектор, що сприяють зниженню обсягів вивезення капіталу).

Механізм валютного регулювання й контролю в промислово розвинених країнах історично складався з обліку специфічних особливостей розвитку кожної держави. Тому в нашому дослідженні необхідно приділити увагу досвіду різних країн у сфері протидії вивезення капіталу, концентруючись як на проблемах валютного регулювання, так і стимулювання інвестицій у цих країнах.

США. Прийнятий у США Закон про податкову реформу 1986 р., був націлений на лібералізацію податкового законодавства. У ньому проголошувалися принципи обмеження регулюючого впливу уряду на прийняття компаніями господарських рішень і встановлення рівних податків на рівний дохід.

У США розв'язанням проблеми витоку капіталу сприяє й система податкового стимулювання розвитку малих підприємств. Так, з метою стимулювання дослідницького процесу й впровадження технічних нововведень, уряд США протягом останніх років послідовно знижував податкову ставку на дохід від приросту капіталу для венчурних фірм. Характерно, що адміністрація вважає навіть вигідним зниження ставок цього податку, оскільки це сприяє створенню нових робочих місць і росту ділової активності. Відзначимо, що загальною визначальною рисою системи пільг, що надавалися урядом США в сфері інвестування й науково-технічного розвитку виробництва, є їхня чітка націленість на реальний результат: капітали інвестуються в національну економіку, причому в передові, перспективні галузі, що бурхливо розбудовуються [2].

Велика Британія. Основним завданням органів валютного контролю Великої Британії є збереження національних валютних резервів і забезпечення оптимальних пропорцій платіжного балансу.

Основою сучасної системи валютного й експортного контролю є Закон «Про імпорт, експорт і повноваження митниці».

Система органів валютного й експортного контролю Великої Британії включає Британське Казначейство (є головним органом, що визначає режим валютного регулювання), Банк Англії й уповноважені банки, що мають валютну ліцензію (безпосередньо здійснюють валютний контроль), а також органи митниці й акцизів.

Функції валютного контролю у Великій Британії:

- 1) забезпечення своєчасного повернення виторгу за експорт англійських товарів;
- 2) максимальний строк для репатріації валютного виторгу, дозволеного казначейством, становить 6 місяців. Перевищення цього строку можливо лише у випадку одержання спеціального дозволу або, наприклад, у випадку поставок під експортні кредити, гарантовані державою;

- 3) контроль над операціями, пов'язаними з рухом капіталу, включає контроль за прямими й портфельними інвестиціями (у випадку прямого інвестування капіталу резиденти повинні одержати дозвіл органів валютного контролю).

У Великій Британії існує досить діюча й мобільна система податкових пільг для приватних інвесторів, яка сприяє вирішенню проблеми втечі капіталу із країни. Так, з доходів від приватних інвестицій не стягуються внески в національну програму страхування. З іншого боку, виплата дивідендів дає можливість корпорації скористатися податковим кредитом, рівним одній третині виплаченою раніше корпорацією суми у вигляді податку на прибуток.

Німеччина. У цей час валютне регулювання в Німеччині здійснюється на основі Закону «Про валютний обіг і контроль над товарообігом» 1949 року й Закону «Про німецький Федеральний Банк» від 1957 року.

Органами валютного контролю є Федеральний Банк Німеччини й Митні Управління. Важливо відзначити, що Федеральний Банк при виконанні своїх повноважень діє незалежно від Центрального Уряду. У його виняткову компетенцію входить забезпечення умов для функціонування грошово-валютної системи усередині країни [3].

Перелік завдань у ФРН податкової реформи (вона проводилася в три етапи - 1986, 1988, 1990 рр.) свідчить про створення Урядом сприятливих умов для запобігання витоку капіталу. Завдання ставилися наступні: полегшення податкового тягара для населення й корпорацій; підвищення конкурентоспроможності німецьких фірм на світовому ринку, причому за рахунок створення більш сприятливого клімату для інвесторів усередині країни; розвиток малого й середнього бізнесу й заохочення його до швидкого відновлення виробленої продукції, а також поетапне зниження промислових податків.

Італія. Система валютного контролю Італії є однією із самих стабільних у Європі. Основним документом, що регулює і регламентує валютні операції в країні є «Декрет про валютне регулювання». Органами валютного контролю в Італії є Фінансова Гвардія й Італійська Митна Служба.

Основними принципами валютного регулювання є:

- 1) монополія на торгівлю золотом й іноземною валютою;
- 2) обов'язкове повідомлення державних органів про всі операції в іноземній валюті, здійснювані резидентами;
- 3) заборона на обіг іноземної валюти на внутрішньому ринку країни;
- 4) контроль над операціями, пов'язаними з рухом капіталу (крім прямих інвестицій);
- 5) контроль над дотриманням валютного законодавства.

Франція. На сьогоднішній день уряд Франції відмовився від здійснення валютного контролю в країні. Але до 80-х рр. тверда система валютного контролю все-таки зіграла свою роль в обмеженні темпів інфляції в країні, створенні достатніх валютних резервів.

Валютний контроль поширюється на залучення інвестицій в діючі французькі компанії (під прямими інвестиціями у французькому законодавстві розуміються такі капіталовкладення, які приводять до встановлення контролю над підприємствами) [4].

Ірландія. В Ірландії валютний контроль практично повністю відсутній. Імпортний і експортний контроль здійснюється «Департаментом Податкових Комісарів».

Єдине валютно-експортне обмеження полягає в наступному: експортери товарів повинні забезпечити одержання доходу протягом шести місяців від дати поставки, якщо їх вартість перевищує встановлений законодавством поріг.

Ввезення і вивезення капіталу резидентами й нерезидентами вільний від валютних обмежень і контролю [5].

Швейцарія. Контроль над експортно-імпортними операціями й платежами здійснює Федеральна Рада, а Національний Банк є консультативним і виконавчим органом валютного контролю на території Швейцарії. Валютним контролем охоплені наступні види діяльності:

- 1) вивезення капіталу фінансовими інститутами через купівлю іноземних облігацій, розташованих у Швейцарії на суму, що перевищує встановлений норматив і на строк понад 12 місяці, здійснюється за згодою Центрального Банку;

- 2) діють обмеження на платежі й перекази по поточних операціях з деякими країнами (зокрема, з Лівією й Іраком).

В інших випадках вивезення капіталу із країни здійснюється без обмежень.

Швеція. Валютний контроль над здійсненням поточних операцій і операцій, пов'язаних з рухом капіталу, не здійснюється.

Фінляндія. Валютний контроль у Фінляндії відсутній. Доходи від експорту у Фінляндії не підлягають валютному контролю. Контролюється лише продаж зброї на експорт (як втім, і у всіх перерахованих вище країнах).

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Дозволені операції, пов'язані з рухом капіталу, за винятком придбання у Фінляндії нерухомості (у цьому випадку потрібний спеціальний дозвіл). Міжнародна діяльність фінських уповноважених банків не регулюється, до них застосовуються тільки звичайні вимоги по контролю над діяльністю банків [6].

Японія. Фінансові органи не встановлюють обмежень на здійснення валютних операцій. Уповноважені банки вільно здійснюють валютні операції зі своїми клієнтами, з банками-нерезидентами й між собою. Контроль над валютними й зовнішньоторговельними операціями здійснюють в основному Міністерство Фінансів, Банк Японії як агент уряду, Міністерство Зовнішньої Торгівлі й Промисловості (здійснює контроль над експортно-імпортними операціями) і уповноважені банки, які відіграють основну роль у проведенні розрахунків.

Для здійснення операцій, пов'язаних з рухом капіталу необхідно виконати ряд умов. По-перше, одержати попередній дозвіл, по-друге, подати попереднє повідомлення з певним періодом очікування, протягом якого Мінфін або Міністерство Зовнішньої Торгівлі й Промисловості можуть зажадати відкласти угоду або змінити окремі деталі контракту, по-третє, направити попереднє повідомлення без періоду очікування.

На нашу думку, для української економіки найбільш прийнятним у практичному плані може стати використання досвіду Німеччини і Японії як країн з конкретною позицією уряду на створення соціально-орієнтованої економіки. Разом з тим, особливості регулювання руху капіталу в нових індустріальних країнах можуть підказати нові напрямки удосконалення цього процесу в умови міжнародної інтеграції й фінансової глобалізації. Країни Південно-Східної Азії розбудовуються стрімкими темпами й починають відігравати помітну роль не тільки в міжнародному розподілі праці, але й на міжнародних фінансових ринках.

Індонезія. Контроль над валютною й торговельною системою проводять Центральний Банк, уповноважені валютні банки, небанківські фінансові інститути, Міністерство торгівлі, Мінфін, і митні органи.

Валютні контролери відслідковують наступні аспекти зовнішньоекономічної діяльності:

- 1) валютні платежі й вступ повинні здійснюватися тільки через уповноважені валютні банки й у конвертованій валюті;
- 2) по всіх товарах, оподатковуваних експортними митами й додатковими експортними зборами, оплата проводиться тільки у випадку, якщо експортні поставки були зареєстровані у валютних банках;
- 3) в Індонезії існують інститути спецекоптерів і спецікоптерів певних промислових і сільськогосподарських товарів, якими можуть бути тільки резиденти. Не існує обмежень, пов'язаних з рухом капіталу [7].

Досвід держав Латинської Америки, на перший погляд, може здатися зовсім нетиповим для українських умов, однак, ефективність застосовуваних ними заходів протидії вивезенню капіталу заслуговує певного інтересу й може бути врахований в розробці вітчизняної стратегії державного регулювання економіки.

Бразилія й Чилі. Досвід Бразилії й Чилі свідчить, що в ті роки, коли в сусідніх з ними Аргентині, Венесуелі, Уругваї й Мексиці спостерігалася великомасштабна втеча капіталу, із зазначених країн із твердим валютним контролем ця втеча була незначною (принаймні, легальна втеча). Як пишуть дослідники чилійського досвіду боротьби із втечею капіталу Х. П. Ареллано й Д. Рамос, «чилійський досвід свідчить, що коли існує довіра..., такий контроль не обов'язковий. Більше того, ми схильні припускати, що контроль сам по собі не може довго замінити макроекономічну рівновагу. Однак контроль над капітальними операціями може бути надзвичайно корисним доповненням до політики збереження макроекономічної рівноваги в умовах, коли спостерігається криза довіри (як в 1982-1983 рр.). До того ж важливо не тільки існування формального контролю, але і його ефектне здійснення. Щодо цього, хоча контроль над капітальними операціями не був дуже жорстким у неоконсервативному Чилі, ті його заходи, що діяли, здійснювалися добре» [8].

Таким чином, розходження в думках про набір макроекономічних заходів боротьби із втечею капіталу, дослідники досвіду Бразилії й Чилі сходяться в тому, що такий адміністративний метод, як валютний контроль, може обмежувати цю втечу.

Як додають Д. Р. Лессард і Дж. Вільямсон, «важко виправдати політиків, котрі радять країнам-боржникам ліквідувати систему валютного контролю... Для країни-боржника, що дозволяє своїм громадянам інвестувати за кордоном, це означає посилення фінансової незахищеності через ріст заборгованості або зменшення споживання наявних у неї ресурсів». Одночасно вони підкреслюють, що буде помилкою вважати валютний контроль панацеєю, особливо якщо він погано працює: «валютний контроль принесе більше шкоди, чим користі, якщо буде розглядатися як панацея, яка може замінити відповідну економічну політику».

Мексика. На думку мексиканця С. Зедилло, введення валютного контролю в Мексиці не допоможе її проблемам, а «зробить їх ще гостріше й зробить неможливою яку-небудь істотну репатріацію капіталу в майбутньому» [9]. Головними способами боротьби із втечею капіталу він вважає політику економічного росту й низької інфляції, а також гнучкі процентні ставки по депозитах, що реагують на її зміну на міжнародних фінансових ринках.

Досвід латиноамериканських країн продемонстрував, що при невеликих масштабах втечі капіталу він носить переважно короткостроковий характер, а при рості цих масштабів стає більш орієнтованим на довгострокові вкладення, у тому числі прями. Повернення на батьківщину довгострокових вкладень малоімовірно, враховуючи їх низьку фінансову мобільність. У довгострокові вкладення перетворюється й частина короткострокового капіталу.

У цей час для нас не менш цікава система валютного регулювання в країнах з так званою «перехідною економікою». При різноманітності підходів і методів практично всім державам Центральної й Східної Європи вдалося уникнути «доларизації» внутрішнього грошового обігу, чому сприяло досить жорстке регулювання руху іноземної валюти.

Особливо важливий для українських економістів досвід держав Східної Європи - колишніх країн соціалістичного табору, а в цей час - повноправних членів Європейської Союзу. Це пояснюється тим, що сучасний стан економік цих держав багато в чому нагадують ситуацію в Україні, а, виходить, і шляхи вирішення виникаючих проблем можуть відповідати один одному.

Польща. Головним валютним контролером у країні виступає Польський Національний Банк, який у своїй діяльності опирається на «Закон про Валютне Регулювання» 1989 року. Валютні обмеження виглядають у такий спосіб:

- 1) юридичні й фізичні особи зобов'язані продавати отриману валюту банкам;
- 2) заборонено використання іноземної валюти як засобу платежу;
- 3) строки, встановлені для переказу валюти в Польщу, постійно скорочуються [10].

Зазначимо, що чим вищий в країні рівень інфляції й показник росту валютного курсу, що приводять до зниження такого показника як ВВП, тим швидше уряд тієї або іншої держави хоче ввести валютний контроль. Але якщо в Малазії й Індонезії головними цілями валютного контролю є репатріація валютного виторгу для покриття зовнішнього боргу, проте, наприклад, в Україні й Угорщині крім усього іншого гостро постає питання економічного відродження країни, подолання стагнації й скорочення рівня інфляції.

Досвід багатьох розвинених країн свідчить, що відомча роз'єднаність і відсутність координації усередині інституціональної структури валютного контролю створює невідконтрольні зони або викликає дублювання окремих заходів. У багатьох же країнах існує система єдиного державного фінансового контролю, і це ніде не розглядається як протиріччя ліберальної моделі ринкової економіки.

Висновок. На нашу думку, при формуванні системи єдиного державного контролю вивезення капіталу може бути врахований досвід країн, що організували комплексну систему протидії відпливу капіталів і боротьби з відмиванням злочинних доходів. У якості прикладів може бути функціонування таких спеціалізованих органів як Fincen у США, FSA у Великобританії, Tracfin у Франції, Об'єднане агентство фінансових розслідувань у Гонконзі, Виконавче агентство по запобіганню нелегального вивезення й відмивання капіталів в Іспанії. Такий підхід буде відповідати сучасним тенденціям світового економічного співтовариства, дозволить налагодити взаємовигідні партнерські відносини з міжнародними й закордонними фінансовими організаціями, що здійснюють контроль над рухом капіталів.

СПИСОК ДЖРЕЛ:

1. Самарян Г.И. Валютный контроль и вывоз капитала: контекст коммерческого банка: Дис. ... канд.экон.наук. С-Пб, 1999.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

2. Зименков Р. Из американского опыта регулирования инвестиционной деятельности корпораций // Российский экономический журнал, 2000. № 10. - С. 33.
3. Платонова И.Н. Валютный рынок и валютное регулирование. - М: БЕК, 1996. - С. 23-25.
4. Баринов Э. Валютное регулирование и валютный контроль в странах Западной Европы // Международный Бизнес России. - 1996. №5. - С. 26-31
5. Васильева И. Валютное регулирование в Ирландии // Международный бизнес России. - 1996. №1-2. - С. 212.
6. Баринов Э. Валютное регулирование и валютный контроль в странах Северной Европы // Международный Бизнес России. - 1996. - № 4. - С. 28-33.
7. Баринов Э. Валютное регулирование в странах Юго-Восточной Азии // Международный Бизнес России. -1997. № 4-5. - С. 19-20.
8. Chile. Investment Review Feb, 1998. - С. 74.
9. Белоус Т. Международные монополии и вывоз капитала. - М.: Наука, 1982.-С. 114.
10. Баринов Э. Валютное регулирование в странах Восточной Европы // Международный Бизнес России. - 1997. - № 4-5. - С. 16.

ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ФОНДОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА РЕАЛИЗАЦИЮ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ В ФИНАНСОВОЙ СФЕРЕ.

Бударина Н.А., к.э.н., доцент кафедры «Международная экономика»

Прокопенко А.А., аспирантка кафедры «Международная экономика» ДонНУ

Бударина Н.О., Прокопенко А. О. Проблеми функціонування фондового ринку України та їх вплив на реалізацію національних інтересів у фінансову сферу.

Перехід нашої країни до ринкової економіки визначив собою початок нового етапу в розвитку ринку цінних паперів. Узагальнивши накопичений досвід попередніх періодів, і взявши до уваги сучасні особливості розвитку суспільства, ми отримуємо сучасний фондовий ринок. У роботі проведено аналіз проблем функціонування сучасного фондового ринку України. Визначені національні інтереси України у фінансовій сфері.

У роботі вказано ряд національних цілей у фінансовій сфері, які спрямовані на досягнення, підтримку і захист відповідних національних інтересів української економіки. Так як в сучасних міжнародних умовах існує загроза зосередження торгівлі привабливими українськими цінними паперами за межами нашої країни, в столицях розвинених держав, то зроблена спроба згрупувати та узагальнити наслідки подібних процесів.

Ключові слова: фондовий ринок, національні інтереси, фінансово-промислові групи, фінансова сфера.

Бударина Н.А., Прокопенко А.А. Проблемы функционирования фондового рынка Украины и их влияние на реализацию национальных интересов в финансовой сфере.

Переход нашей страны к рыночной экономике определил собой начало нового этапа в развитии рынка ценных бумаг. Обобщив накопленный опыт предыдущих периодов, и приняв во внимание современные особенности развития общества, мы получаем современный фондовый рынок. В работе проведен анализ проблем функционирования современного фондового рынка Украины. Определены национальные интересы Украины в финансовой сфере.

В работе указан ряд национальных целей в финансовой сфере, которые направлены на достижение, поддержку и защиту соответствующих национальных интересов украинской экономики. Так как в современных международных условиях существует угроза сосредоточения торговли привлекательными украинскими ценными бумагами за пределами нашей страны, в столицах развитых государств, то сделана попытка сгруппировать и обобщить последствия подобных процессов.

Ключевые слова: фондовый рынок, национальные интересы, финансово-промышленные группы, финансовая сфера.

Budarina N., Prokopenko A. Problems of the stock market of Ukraine and their impact on the realization of national interests in the financial sector.

The transition to a market economy has defined a new stage in the development of the securities market. Summarizing the experience of previous periods, and taking into account the peculiarities of modern society, we have a modern stock market. The paper analyzes the problems of the contemporary Ukrainian stock market. Determination of Ukraine's national interests in the financial sector.

The paper identifies a number of national objectives in the financial sector, which aimed at achieving, support and protection to the national interests of the Ukrainian economy. Since the current international conditions, there is the threat of concentration of trade attractive Ukrainian securities outside the country, in the capital cities of developed countries, the attempt to group and summarize the effects of such processes.

Keywords: fund market, national interests, financial and industrial groups, financial sector.

Постановка проблеми. В странах с рыночной экономикой фондовый рынок принято считать главным индикатором экономического состояния в стране. События же на отечественном фондовом рынке свидетельствуют о том, что связь между ним и развитием экономики практически отсутствует.

Фондовый рынок требует не только правового регулирования оборота ценных бумаг, но и возникновения организации, которая бы обеспечивала этот оборот. Такой организацией является рынок ценных бумаг.

Главной задачей, которую должен выполнять рынок ценных бумаг в экономике, является, прежде всего, обеспечение гибкого межотраслевого перераспределения инвестиционных ресурсов, максимально возможного притока инвестиций на предприятия, формирование необходимых условий для стимулирования накопления и трансформации сбережений в инвестиции.

Развитие эффективного рынка ценных бумаг в Украине невозможно без активизации процесса социально-экономических и политических реформ. Какие-либо масштабные экономические преобразования остаются незавершенными без создания конкурентоспособного финансового сектора.

В Украине не разработаны стратегии действий по реализации национальных интересов в финансовой сфере, а значит и конкурентоспособной модели развития отечественного фондового рынка.

Крайне неэффективное решение проблем становления рынка ценных бумаг в Украине, на протяжении почти 15 лет не позволяло существенно сдвинуть научные исследования влияния функционирования фондового рынка Украины на реализацию национальных интересов в финансовой сфере и обеспечения надлежащей конкурентоспособности финансового сектора. Как следствие, не хватает действенных механизмов привлечения инвестиционных ресурсов, сдерживается создание мощных украинских транснациональных компаний на приоритетные направления.

Анализ последних исследований и публикаций. Данная тема особенно часто затрагивается и исследуется зарубежными учёными и практиками, например, И.А. Бланк, А.А. Пересада, У.Ф. Шарп. В последнее время и украинские учёные-экономисты всё чаще и чаще занимаются проблемами фондового рынка, его развития и анализа его деятельности структуры. Актуальные работы таких учёных, как В. М. Шелудько, И.Л. Сазонец, Ю.Я. Кравченко, В.И. Павлов, В.И. Миркин, О.Н. Мозговой и др.

Цель исследования: уточнить и исследовать категорический аппарат, связанный с исследованием проблем функционирования фондового рынка, и их влияние на национальные интересы в финансовой сфере украинской экономике.

Основные результаты исследования. Основными проблемами фондового рынка Украины являются: низкая ликвидность,